

Turinys

Pratarmė	11
----------------	----

I REFORMOS TEORINIŲ IDĖJŲ EPICENTRAS

1. Po mūsų nebebus mūsų?	16
2. Pedagogika ir kultūra	24
3. Švietimo sistemos vieta kultūros procese	43
4. Mokykla kultūros raidoje	48
5. Pilietiškumo ugdymas	60
6. Atsinaujinimo (kaitos) nuostata ir poreikis	70
7. Ugdymo metodai	83
8. Pedagogikos institutas ir reformos idėjos. Istorinis žvilgsnis	94

II ŽINGSNIAI

1988–1990. Bandymai išsivaduoti ir savarankiško švietimo modelio kūrimas

1. Lietuva mokinio akimis	104
2. Mokyklos humanizacijos keliu	110
3. Apie Universiteto bylą	115
4. Mintys apie tautinės mokyklos kūrimąsi	118
5. Sukurkime tautos švietimo sistemą	125
6. Problemos, keltos susitinkant su Latvijos ir Estijos liaudies švietimo ministrais	129
7. Dvasingumas ir nacionalinė mokykla: idealybė, realybė	131
8. Nacionalinės mokyklos modelis	133
9. Mūsų brandos patikrinimas	138
10. Kuriantysis kultūros veiksnys	142
11. Gerbiamoji redakcija	145

12. Tauta ir ugdymas	147
13. Tautos vardu pasirašome aktą	150
14. Startas į suverenitetą	152
15. Būsimoji mokykla ir dorovės ugdymas	154
16. Koordinavimas – būtinybė	159
17. Sudėtingas reiškinys – laisvė	161
18. Mokykla ir atgimimas	163
19. Kultūra ir tautinis tapatumas	166
20. Mokytojas ir laikas	170

1990 m. kovas – 2000-ieji.

Švietimo sistemos ir valstybės kūrimas

1. Mokykla – demokratijos linkme	174
2. Kelias – demokratijos kryptimi	181
3. Sena ir nauja	183
4. Pavojinga pradėti nuo griovimo tezės	191
5. Kiekvienos dienos svoris	194
6. Namai, kurie glaudžia	197
7. Nuostatus kuriant... ..	199
8. Kur eina mokyklos reforma?	203
9. Apie informaciją ir švietimą	208
10. Atviras laiškas prof. Tomui Venclovai	214
11. Švietimo politika ir strategija	221
12. Yra šalis, kur pieno upės teka... ..	223
13. Visuomenės destrukcijos ženklai	228
14. Sąjūdžio mokytojas – padėjėjas	230
15. Tradicija grindžiame naują sistemą	234
16. Mokyklos istorinis vaidmuo	236
17. O gal ne visai taip?	239
18. Dora, pilietiškumas, individas, valstybė	244
19. Švietimas turi ruošti moderniai demokratijai	247
20. Sąjūdis – idėja	250

21. J. Laužiko „Švietimo reforma“ ir mes	252
22. Ar reikia reformos?	254
23. Mokykla – terpė augti laisviems	256
24. Išgyvename krizę	258
25. Tikslas – visuomenės ugdymas	260
26. Pasaulio lietuvių talką įvertiname	262
27. Mokytojo vaidmens kaita kuriant demokratinę visuomenę	265
28. Apie programas	267
29. Švietimas ir rytdienos visuomenė	269
30. Mažai visuminio mąstymo	275
31. Kuriamas demokratinio gyvenimo pamatas	278
32. Elitinio švietimo klausimu	281
33. Kas į demokratijos šalį pavėžės?	282
34. Kur einame?	286
35. Ugdyti savarankišką mąstymą – tai ugdyti pilietį	292
36. Edukologijos doktorantai – viltis	294
37. Pasvarstymai apie mokyklos ir tikrovės dialogą	296
38. Aprėpsim aprėpiama?	304
39. Lietuvos mokykla yra įsipareigojusi tautos kultūrai	312
40. Iš kur abejonė, skepticizmas doriniu ugdymu?	317
41. Rūpi demokratijos klausimai	322

III PAMAŠTYMAI

Post scriptum	326
I. Įvadinės pastabos	326
II. Kai kurių ugdymo sąvokų turinio kaita	328
Ugdymas – ugdytojas – ugdytinis	328
Modernizacija	335
III. Ugdymo lūkesčiai, tikslai, uždaviniai	336
Orientacija į asmenį	340
Orientacija į bendriją ar ideologiją	344
Asmens ir visuomenės sąveikos paieškos	346

IV. Ugdymas ir kultūra	350
Dėl kultūros sąvokos	351
Ugdymas – kultūros proceso dalis	353
Percepcijos, atrankos ir įsisavinimo laukas kultūrai kintant	358
V. Ugdymo krizė?	360
Idėjinių krypčių situacija	361
„Homo humanus“ vieta dviejose kryptyse	364
Ugdymo tendencijų sklaida	371
Požiūrių į kai kuriuos ugdymo klausimus įvairovė	378
VI. Ugdymo istorija	389

IV KELIAI KELELIAI Į INTELIGENTES

Keliai keleliai į inteligentes	400
--------------------------------------	-----

V SUSITIKIMAI

1. Vivos plango (Vincas Mykolaitis-Putinas)	458
2. Palikimas (Beatričė Grincevičiūtė)	475
3. Aldona (Aldona Liobytė)	482
4. Sofiją Kymantaitę-Čiurlionienę prisimenant	487
5. Laimėjusioji lenktynes (Marija Gimbutienė)	495
Priedai	508